

سرقتِ اِمے و ابعادِ تازہ آن طاجوِ امتد روز

مؤلفان

مہرنوش شیردلے - ویدا سادات انوشہ - دکتر رضا جعفریک ندوشن
- مہسا شیردلے - مریم السادات شہید

پاییز ۱۳۹۸

سرشناسه	شیردلی، مهرنوش، ۱۳۶۸
عنوان و نام پدیدآورندگان	سرقت علمی و ایجاد تازه آن طبق متد روز مهسا شیردلی - مریم السادات شهیدی
مشخصات نشر	یزد: انتشارات اندیشمندان یزد، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۶۰ ص
شابک	۵-۱۷۹-۴۸۴-۶۰۰-۹۷۸-۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه
یادداشت	مؤلفان: مهرنوش شیردلی - وینا سادات انوشه - دکتر رضا جعفری ندو - ن - مهسا شیردلی - مریم السادات شهیدی
موضوع	تقلب در علم
موضوع	Fraud in science
موضوع	سرقت ادبی
موضوع	Plagiarism
رده‌بندی شنگره	BP۳۵۵
رده‌بندی دیویی	۸۶۱/۶۲
شماره مجوز کتاب	۵۹۳۶۷۷
شماره مجوز کتاب	۳۵۱۹۸
شماره مجوز کتاب	

سرقت علمی و ایجاد تازه آن طبق متد روز
مؤلفان: مهرنوش شیردلی - وینا سادات انوشه
دکتر رضا جعفری ندو - ن - مهسا شیردلی
مریم السادات شهیدی

✧ ناشر: انتشارات اندیشمندان یزد

✧ نظارت چاپ: سید محمد موسوی

✧ صفحه‌آرا: آتنا ماندی

✧ قیمت: ۲۰۰۰ ریال

✧ شابک: ۵-۱۷۹-۴۸۴-۶۰۰-۹۷۸

✧ نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۸

نشانی ناشر: یزد، خیابان قرخی یزدی، پاساژ ۱۱۰، طبقه همکف، انتشارات اندیشمندان یزد

تلفن ۳۶۲۶۹۳۳۰ - ۰۳۵ - ۹۱۳۳۵۶۶۷۲

فهرست مطالب

۵.....	مقدمه
۱۰.....	موضع مدیران مراکز علمی در مواجهه با سرقت علمی
۱۱.....	تاریخچه
۱۴.....	تعریف سرقت ادبی
۱۷.....	تعریف سرقت ادبی در قانون مطبوعات
۱۹.....	ریشه‌شناسی سرقت ادبی
۲۱.....	فصل یکم: تعاریف
۲۲.....	سرقت علمی چیست؟
۲۴.....	پیامدهای سرقت علمی
۲۵.....	تخلقات و مجازات
۲۸.....	راهکارهای مبارزه با رواج فرهنگ سرقت علمی چیست؟
۳۱.....	چه کسانی مرتکب سرقت ادبی می‌شوند؟
۳۲.....	دلایل زمینه‌ساز سرقت علمی
۳۴.....	روش‌های پیشگیری از سرقت علمی
۳۵.....	راهکارهای جلوگیری از سرقت علمی در متون علمی
۳۶.....	شیوه‌های مواجهه با سرقت علمی
۴۹.....	اجتناب از سرقت علمی
.....	ذکر صحیح منابع
۵.....	متن اصلی
۵۲.....	چگونه می‌توان سرقت علمی را تشخیص داد؟
۵۷.....	نتیجه‌گیری

مقدمه

امانت‌داری علمی^۱ و رعایت اخلاق علمی واژه‌هایی است که دانش‌پژوهان و محققان علاقه دارند آن ویژگی‌ها را دارا باشند و در عرصه علمی در راستای آن گام بردارند و به نوآوری‌هایی دست یابند که بتوانند با رعایت تمام حقوق مرتبط بر آن، به نام خود ثبت و به جهانیان عرضه کنند. هرچند در این راه موانعی وجود دارد که محقق را آگاهانه یا ناآگاهانه به دام در می‌انگیزد. یکی از مهم‌ترین این بلاها، سرقت علمی^۲ است. سرقت علمی واژه‌ای است که در دهه‌ی اخیر وارد عرصه علمی ایران شده است. هر چند که اساس این لغت جدید نیست و از قدیم شناخته شده و مورد بحث در بین علما و دانشمندان عرصه‌های متفاوت در تمام دنیا بوده است.

برخلاف اینکه تصور می‌شود این جرم در ایران یا برخی کشورهای خاص اتفاق افتاده یا می‌افتد، باید اذعان داشت که این جرم از دیرباز در کشورهای مختلف دنیا به وقوع پیوسته و هنوز نیز واقع می‌شود و طبیعتاً در کشورهایی که تولیدات علمی آن‌ها بیشتر است، امکان وقوع این تخلف نیز بیشتر است ولی با توجه به گسترش ارتباطات و دسترسی از طریق اینترنت و امکان دستیابی به متون مختلف از سراسر دنیا و مقایسه‌ی آن‌ها، امکان شناسایی این پدیده نسبت به قبل، بیشتر شده و

1. Academic integrity

2. Plagiarism

امکان تشخیص این تخلف افزایش یافته است؛ بنابراین در تمامی کشورهای پیشرفته یا در حال پیشرفت، دست‌اندرکاران عرصه‌های علمی تلاش می‌کنند تا نه تنها نسبت به تعریف این واژه و مصادیق آن اقدام نمایند، بلکه انگیزه‌های وقوع آن را نیز شناسایی نمایند. به این ترتیب هم از طریق بالا بردن سطح فهم عمومی و شخصی و آگاهی دادن به دانشجویان و هم با از بین بردن انگیزه‌ها، مانع وقوع این جرم بشوند. همچنین در صورتی که باز هم متخلفی وجود داشت، از طریق مجاری و راهکارهای قانونی، متخلف یا متخلفین را مورد پیگرد قرار داده و به طور مناسب آنان را مجرم نمایند. چرا که در دنیای امروز که تمامی انگیزه‌های علمی را اخلاق با سیاست آمیخته شده است، دیگر وقوع یک جرم به یک فرد یا نهاد محدود نمی‌گردد، بلکه تمام جامعه را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد.

در حال حاضر سرقت علمی به عنوان یکی از جرائم رایج، عمدتاً بین سه دسته فروشندگان کتاب، دانشجویان و اساتید دانشگاه رخ می‌دهد. سرقت ادبی انواع گوناگونی دارد، اما عمگ بر استفاده غیرمجاز از آثار پدیدآورندگان دیگر تأکید می‌کنند. بنابراین در قانون ایران قوانین حمایت از حقوق مؤلفان این جرم را تعریف نموده است که عبارتند از حقوق پدیدآورنده، مدت حمایت از حق پدیدآورنده، حمایت‌های قانونی دیگر و مجازات مجرمین این قوانین حمایتی نیز در کشورهای دیگر به شکلی یکپارچه با عنوان میثاق برن وجود دارد. اگرچه برای شناسایی

سرقت علمی و ابعاد تازه آن طبق متد روز ۷

این جرم از روش‌های گوناگونی استفاده می‌شود اما استفاده از ابزارهای زبانی تحت عنوان زبان‌شناسی حقوقی نیز می‌تواند وقوع جرم سرقت علمی را اثبات کند.

سرقت علمی یکی از معضلات اخلاقی در عرصه‌های (آموزش) و پژوهش است. دو گروه اصلی که بیشترین صدمه را از سرقت علمی می‌بینند، علم‌سازان و علوح مختلف آموزش رسمی دنیا و پژوهشگران در تمامی رشته‌های علمی در عرصه‌ی آموزش، فرایند یادگیری دانش‌آموزانی که به هر دلیل و به هر شکل، آثار دیگران را به عنوان تکلیف درسی خود عرضه می‌کنند، دچار اختلال می‌شود. در عرصه‌ی پژوهش، کسانی که حاصل اندیشه و تلاش آنان را به نام خود منتشر می‌کنند، نه تنها آبروی خود را در معرض تهدید جدی قرار می‌دهند، بلکه به جایگاه اجتماعی پژوهشگران آسیب می‌زنند. آنان با این رفتار خود، منزلت اجتماعی محققان و صاحبان اندیشه را در جامعه مخدوش می‌کنند. چرا که صداقت و راست‌گویی جزو نخستین ویژگی‌هایی است که همگان از پژوهشگران انتظار دارند و اعتماد مردم به این طبقه اجتماعی بر همین صداقت است. بر این اساس، وجود مواردی هر چند ناگشت‌ناپذیر، زمینه‌ی سرقت علمی می‌تواند این اعتماد را متزلزل سازد.

علاوه بر این مفهوم سرقت علمی در کلمات دیگری نیز تعبیر شده است. امتحانات^۱ نیز، یافت می‌شود با این تفاوت که معمولاً تقلب در سطوح مختلف تحصیلی از ابتدائی تا بالاتر ممکن است اتفاق بیفتد ولی سرقت علمی در سطوح بالاتر تحصیلات و در تحصیلات تکمیلی اتفاق می‌افتد.